

SUPporting Problem-solving mentalities in lifelOng leaRning for Trainers | **SUPPORT**

Παραδοτέο 3

Ενημερωτικό έγγραφο με θέμα:

Η πανδημία COVID-19 ως πρόκληση επίλυσης προβλημάτων στην ΕΕ&ΔΒΜ: πολιτική και οργανωτική προοπτική

Erasmus+

Εταίροι του έργου

Συντονιστής φορέας

Συνεργάτες

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

Η παρούσα έκθεση δημοσιεύεται με την άδεια Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Είστε ελεύθεροι να:

Κοινή χρήση: αντιγραφή και αναδιανομή του υλικού σε οποιοδήποτε μέσο ή μορφή.

Προσαρμογή: αναμειγνύετε, μετασχηματίζετε και αξιοποιείτε το υλικό για οποιονδήποτε σκοπό, ακόμη και για εμπορικούς σκοπούς. Ο δικαιούχος δεν μπορεί να ανακαλέσει αυτές τις ελευθερίες εφόσον ακολουθείτε τους όρους της άδειας χρήσης.

Υπό τους ακόλουθους όρους:

Αναφορά - Πρέπει να δώσετε την κατάλληλη αναφορά, να παρέχετε σύνδεσμο προς την άδεια χρήσης και να αναφέρετε αν έγιναν αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υποδηλώνει ότι ο δικαιούχος υποστηρίζει εσάς ή τη χρήση σας.

Share Alike - Εάν αναμίξετε, μεταμορφώσετε ή αξιοποιήσετε το υλικό, πρέπει να διανείμετε τις συνεισφορές σας με την ίδια άδεια χρήσης όπως το πρωτότυπο.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Erasmus+

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Η πανδημία COVID-19 ως πρόκληση επίλυσης προβλημάτων στην ALE: πολιτική και οργανωτική προοπτική

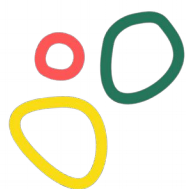
Εισαγωγή

Αναμφισβήτητα, ο COVID-19 είναι ένα μείζον πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σε διάφορα επίπεδα, τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε επίπεδο πρακτικής. Η πανδημία άλλαξε την παροχή μάθησης εν μία νυκτί, απαιτώντας από τους οργανισμούς, τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους να στραφούν σε ένα εικονικό περιβάλλον μάθησης και εργασίας. Αυτό ήταν ένα έργο για το οποίο πολλοί ήταν απροετοίμαστοι. Περισσότερο από ποτέ, αυτό απαιτούσε επίσης περισσότερη συνηγορία για καλύτερη υποστήριξη σε επίπεδο πολιτικής.

Ταυτόχρονα, η πανδημία απλώς επιδείνωσε τα υπάρχοντα προβλήματα: ανεπαρκής πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης για εκείνους που τις χρειάζονται περισσότερο, όπως οι περιθωριοποιημένοι ενήλικες, ολοένα και πιο ορατές συνέπειες της κλιματικής κρίσης ή η επείγουσα ανάγκη βελτίωσης της κριτικής σκέψης και του υγειονομικού αλφαριθμητισμού του ευρωπαϊκού πληθυσμού, για να αναφέρουμε μόνο μερικά από αυτά.

Αναμφισβήτητα, θα απαιτηθεί ακόμη χρόνος και προσπάθεια για την πλήρη ανάλυση των συνεπειών της πανδημίας, όχι μόνο για την ευρωπαϊκή οικονομία και κοινωνία αλλά και για τον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι πρώτες μελέτες που διεξήχθησαν μετά την έναρξη της πανδημίας δείχνουν ήδη μια ανησυχητική τάση. Έγινε φανερό ότι **τα ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων άρχισαν να μειώνονται** (από 11,1% σε 10,8% σε ευρωπαϊκό επίπεδο), ακόμη και σε χώρες όπου τα ποσοστά τείνουν να είναι πολύ υψηλά, όπως η Εσθονία. Αυτό αντικατοπτρίζεται επίσης στην ανάγκη των παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων να μειώσουν την προσφορά τους- για παράδειγμα, στην Ελβετία, **ο αριθμός των προσφορών μειώθηκε** κατά 20% κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, πολλοί πάροχοι εξέφρασαν το αίσθημα της αβεβαιότητας και της δυσκολίας να προγραμματίσουν το μέλλον.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το παρόν ενημερωτικό έγγραφο συνοψίζει εν συντομία τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί εκπαίδευσης ενηλίκων προσέγγισαν την πανδημία COVID-19 με νοοτροπία επίλυσης προβλημάτων. Επικεντρώνεται ειδικά στην προοπτική των οργανισμών σε αντίθεση με τους εκπαιδευτές (η οποία καλύφθηκε στο ενημερωτικό έγγραφο για τη ΠΠ1). Το έγγραφο περιλαμβάνει μια σειρά περιπτώσιολογικών μελετών που παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων προσέγγισαν την επίλυση προβλημάτων, εστιάζοντας στις λύσεις που υιοθέτησαν. Περιλαμβάνει επίσης παραδείγματα για το πώς ένα ευνοϊκό πολιτικό περιβάλλον μπορεί να υποστηρίξει τους οργανισμούς εκπαίδευσης ενηλίκων στην αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας. Το έγγραφο ολοκληρώνεται με μια σειρά συστάσεων που απευθύνονται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που εργάζονται σε διάφορα επίπεδα.

Μελέτες περίπτωσης

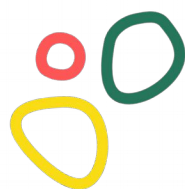
Αντιμετώπιση του COVID-19 σε επίπεδο πολιτικής

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ελήφθησαν διάφορα μέτρα σε επίπεδο πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας. Το βασικό παράδειγμα είναι η **Δομή Ανάκαμψης και Προσαρμοστικότητας (Recovery and Resilience Facility)**, η οποία δημιουργήθηκε στα μέσα του 2020 για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να μετριάσουν τις συνέπειες της υγειονομικής κρίσης. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να υποβάλουν τα σχέδια δράσης τους, περιγράφοντας σε ποιους τομείς θα χρησιμοποιούσαν τη χρηματοδότηση που θα τους παραχωρούνταν. Μέχρι τον Μάρτιο του 2022, τα περισσότερα σχέδια έχουν ήδη υποβληθεί και εγκριθεί. Είναι ενδιαφέρον ότι αρκετά από αυτά αναφέρονται στην ανάγκη για αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ενηλίκων, αν και τα περισσότερα επικεντρώνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η **Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τις Δεξιότητες**, το οποίο δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2020. Το έγγραφο ασχολείται ρητά με το COVID-19 και τον ρόλο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την υποστήριξη των ενηλίκων στην αντιμετώπιση των συνεπειών του. Αυτό περιλαμβάνει, για παράδειγμα, μια εστίαση στις δίδυμες μεταβάσεις, τόσο την ψηφιακή όσο και την πράσινη, σε ένα βήμα προς την επίτευξη πιο βιώσιμων κοινωνιών. Είναι σημαντικό ότι το έγγραφο περιλαμβάνει επίσης μια δράση σχετικά με τις δεξιότητες για τη ζωή, η οποία είναι ένα μέτρο για την υποστήριξη των Ευρωπαίων πολιτών ώστε να είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της καθημερινής ζωής. Επίσης, η **νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων**, το οποίο δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2021, έχει μια ολιστική προσέγγιση της μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων ζωής.

Στα κράτη μέλη της ΕΕ, αρκετές πρωτοβουλίες πολιτικής δρομολογήθηκαν σε εθνικό επίπεδο, σε ορισμένες περιπτώσεις ως αποτέλεσμα δραστηριοτήτων συνηγορίας που διεξήχθησαν από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Στη **Φινλανδία**, οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων έλαβαν πρόσβαση σε άμεση στήριξη για απώλειες εισοδήματος. Επιδοτήσεις για τους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων προσφέρθηκαν επίσης στην **Αυστρία** και στη **Σουηδία**. Σε πολλές περιπτώσεις, η πολιτική εστίαζε κυρίως στην ψηφιοποίηση. Στη **Γερμανία**, οι οργανισμοί εκπαίδευσης ενηλίκων στην περιφέρεια της Βάδης-Βυρτεμβέργης έλαβαν χρηματοδότηση για να διευκολύνουν τη διαδικασία ψηφιοποίησης της μαθησιακής τους παροχής- άμεση στήριξη για τη χρηματοδότηση υλικού χορηγήθηκε επίσης στην Ιρλανδία. Αρκετές στρατηγικές για την υποστήριξη της ψηφιοποίησης αναπτύχθηκαν επίσης, για παράδειγμα στη **Λετονία** και στην **Κύπρο**. Στην **Ισλανδία**, δρομολογήθηκαν νέα προγράμματα κατάρτισης για τον μετριασμό των συνεπειών της κρίσης COVID-19 με ιδιαίτερη έμφαση στην απασχολησιμότητα.

Παρλα αυτά, αρκετές ήταν οι χώρες εκείνες που έκαναν ελάχιστα για να αντιμετωπίσουν τον αντίκτυπο της COVID-19 στην εκπαίδευση ενηλίκων σε επίπεδο πολιτικής. Τέτοια ήταν η περίπτωση της **Ιταλίας**, όπου η εκπαίδευση ενηλίκων είχε και συνεχίζει να έχει περιθωριακό ρόλο στην ιταλική πολιτική ατζέντα. Σύμφωνα με τον Ιταλό εταίρο του έργου SUPPORT, οι καλύτερες δράσεις αναλήφθηκαν στο

επίπεδο των οργανώσεων (τρίτος τομέας) που μπόρεσαν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ανθρώπων με πολύ πιο αποτελεσματικό και γρήγορο τρόπο.

Αντιμετώπιση του COVID-19 σε οργανωτικό επίπεδο

Η **Αυστριακή Ένωση Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (VOEV)** έλαβε ολοκληρωμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης. Η ένωση μεταπήδησε γρήγορα σε διαδικτυακό περιβάλλον και εκπαίδευσε τους εκπαιδευτές της στη χρήση του. Επίσης, παρείχε στα μέλη της άδειες χρήσης του Zoom με χαμηλό κόστος. Δημιουργήθηκε επίσης ένα αποθετήριο με Ανοικτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους για τη χρήση από τους εκπαιδευτές ενηλίκων.

Μια παρόμοια προσέγγιση υιοθετήθηκε από την **Ένωση Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων στη Βάδη-Βυρτεμβέργη της Γερμανίας**. Η ένωση διοργάνωσε μια κατάρτιση εκπαιδευτών, με βάση το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακής Επάρκειας για Εκπαιδευτικούς. Η κατάρτιση απευθυνόταν σε δύο επίπεδα: αρχάριοι και προχωρημένοι, και επικεντρώθηκε τόσο στη βασική κατάρτιση όσο και σε εξειδικεύσεις προσανατολισμένες στη ζήτηση. Ομοίως, η **Prat Educació** στη Βαρκελώνη, **Ισπανία**, πραγματοποίησε μια σειρά εργαστηρίων για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στη μετάβαση των μαθημάτων τους σε διαδικτυακό περιβάλλον.

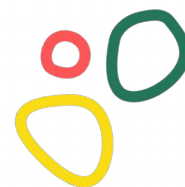
Η υποστήριξη των εκπαιδευτών ενηλίκων αποτέλεσε επίσης βασική αντίδραση του **AONTAS, του Εθνικού Οργανισμού Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ιρλανδία**. Διοργανώθηκαν διάφορες δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων διαδικτυακών συναντήσεων με εκπαιδευτές ενηλίκων για να συζητήσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν- ο AONTAS ετοίμασε επίσης μια σειρά μηνυμάτων ευημερίας για να τους βοηθήσει να προσεγγίσουν την κρίση. Δημιουργήθηκε επίσης ένα αποθετήριο πόρων για την υποστήριξή τους.

Ορισμένοι οργανισμοί παρείχαν πακέτα φροντίδας για τους εκπαιδευόμενους. Τέτοια ήταν η περίπτωση στην **Ελλάδα**, όπου το **ΔΑΦΝΗ ΚΕΚ** παρείχε δωροκάρτες για τους εκπαιδευόμενους που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν σε καταστήματα ηλεκτρονικών ειδών, για να τους βοηθήσει να καλύψουν το κόστος του εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για τη διαδικτυακή μάθηση.

Μελέτη περίπτωσης

Μια συστημική προσέγγιση της ψηφιοποίησης σε οργανωτικό επίπεδο υιοθετήθηκε από το Εκπαιδευτικό Κέντρο Panevėžys στη Λιθουανία, το οποίο περιγράφει τη διαδικασία ως εξής:

- "1. Αποφασίσαμε να επικεντρωθούμε σε δύο διαδικτυακές πλατφόρμες: ZOOM και Microsoft Teams.
2. Δημιουργήσαμε δύο ομάδες των δύο υπαλλήλων, οι οποίες σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (3-4 ημέρες) ανέλυσαν μια συγκεκριμένη διαδικτυακή πλατφόρμα, προετοίμασαν ένα πρακτικό πρόγραμμα κατάρτισης και υλικό.

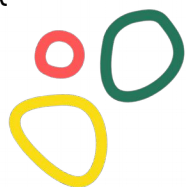

3. Το υπόλοιπο προσωπικό εκείνη την περίοδο οργάνωσε ομάδες εκπαιδευομένων.
4. Πραγματοποιήσαμε τις πρώτες εκπαιδεύσεις σχετικά με τη χρήση του ZOOM και της πλατφόρμας Microsoft Teams για τους υπαλλήλους μας και τους ειδικούς άλλων εκπαιδευτικών κέντρων της Λιθουανίας, ώστε να μπορούν να κάνουν και αυτοί εκπαιδεύσεις.
5. Μια εβδομάδα αργότερα, ξεκινήσαμε την πρώτη εκπαίδευση για όλο το κοινό των ενηλίκων. Η εργασία ήταν πολύ έντονη. Κάθε μέρα, τέσσερις από τους ειδικούς μας πραγματοποιούσαν εκπαιδεύσεις για 3-5 ομάδες ο καθένας. Κατά τη διάρκεια του πρώτου μήνα της πανδημίας, περισσότεροι από 4.000 ενήλικες όχι μόνο από την πόλη μας αλλά και από όλη τη χώρα έλαβαν μέρος στις πρακτικές εκπαιδεύσεις.
5. Παράλληλα, μετά από 2-3 εβδομάδες αναπτύχθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα και υλικό για άλλα εργαλεία: Edmodo, Wordwall, Padlet κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων ξεκίνησε εντατική εκπαίδευση.
7. Πραγματοποιούσαμε περιοδικά σύντομες έρευνες για να γνωρίζουμε τις ανάγκες των ενηλίκων εκπαιδευομένων και να λαμβάνουμε ανατροφοδότηση. Επίσης, πραγματοποιήσαμε διαδικτυακές συναντήσεις με το προσωπικό μας τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα για να μας ενημερώσουν για το πώς θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλον. Διατηρούσαμε συνεχώς επαφή μέσω του Messenger.
8. Πραγματοποιήσαμε διαδικτυακές ατομικές διαβουλεύσεις για εκπαιδευτικά θέματα και καθοδήγηση.
9. Διοργανώσαμε πολλές διαδικτυακές συναντήσεις με γιατρούς, ψυχολόγους, επαγγελματίες της δημόσιας υγείας με στόχο να βοηθήσουμε να ξεπεραστεί το άγχος και η ένταση
8. Σε ξεχωριστές περιόδους, όταν επιτρέπονταν οι εκπαιδεύσεις επαφής για μικρές ομάδες, οργανώσαμε αυτές τις εκπαιδεύσεις, φροντίσαμε για τους χώρους εκπαίδευσης και τον εξοπλισμό υπολογιστών.
9. Το κέντρο διαθέτει μια καλή βάση υπολογιστών, οπότε κατά τη διάρκεια της πανδημίας εξοπλίσαμε περίπου 50 ενήλικες εκπαιδευόμενους με υπολογιστές και τάμπλετ."

Συστάσεις

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, καθώς και την εμπειρία των εταίρων του έργου SUPPORT, προτείνονται οι ακόλουθες συστάσεις για τη βελτίωση της επίλυσης προβλημάτων ενόψει μιας παγκόσμιας κρίσης που επηρεάζει την εκπαίδευση ενηλίκων.

1. Η χρηματοδότηση αποτελεί βασικό ζήτημα- η υλική υποστήριξη (π.χ. για τη χρηματοδότηση ψηφιακών υποδομών) είναι σημαντική, αλλά η **χρηματοδότηση πρέπει να είναι πιο βιώσιμη και συστηματική**, και όχι

ως ένα επείγον μέτρο απέναντι σε ακραίες καταστάσεις. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι οι χώρες με κρατική χρηματοδότηση της ΕΕ&ΔΒΜ είχαν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής κατά τη διάρκεια της πανδημίας (βλ. Ellen Boeren)

2. Το COVID-19 **επιδείνωσε τα υφιστάμενα προβλήματα**: εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μειονεκτούντες ενήλικες εκπαιδευόμενοι, το ψηφιακό χάσμα, ο υγειονομικός αλφαριθμητισμός, η κλιματική κρίση. Αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν σε επίπεδο πολιτικής
3. Τα αναδυόμενα προβλήματα που σχετίζονται με το COVID-19 και άλλες μείζονες κρίσεις πρέπει να επιλυθούν από κοινού, καθώς αφορούν το σύνολο της κοινωνίας. Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων και οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να **ερωτηθούν**, απαιτούνται ευρείες **συμπράξεις** (π.χ. με κοινωνικούς εταίρους, δήμους).
4. Η **συλλογή δεδομένων** είναι το κλειδί για την αντιμετώπιση του αντίκτυπου του COVID-19, ο οποίος είναι βέβαιο ότι θα είναι μακροπρόθεσμος.

Πηγες

Απαντήσεις από τους εταίρους (ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο), διαθέσιμες κατόπιν αιτήματος

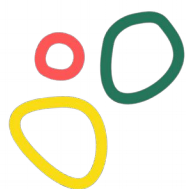
[Εκθέσεις χωρών ΕΑΕΑ 2021](#)

[Δήλωση της ΕΑΕΑ σχετικά με την προβολή και την πρόσβαση κατά τη διάρκεια του COVID-19](#)

[Σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών](#)

[Παρατηρητήριο εκπαίδευσης και κατάρτισης 2021](#)

[Αποτελέσματα του έργου DigitALAD](#)

SUPPORT
Problem Solving in
LifeLong Learning

